Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht
2016

Auteur
I.J.H. Koch
Datum
25 januari 2016
Documentnummer
C2180923/3890692

Inhoud

1 Inleiding 2

2 Middelen en doelstellingen 3

2.1 Middelen 3

2.2 Doelstellingen 3

2.3 Uitgangssituatie systematisch toezicht 3

3 Systematisch toezicht per toezichtgebied 4

3.1 Archief- en informatiebeheer 4

3.2 Financieel toezicht 5

3.3 Huisvesting vergunninghouders 6

3.4 Monumentenzorg 7

3.5 Omgevingsrecht 7

3.6 Ruimtelijke ordening 8

4 Risicoafweging en thema's 10

4.1 Risicoafweging 10

4.2 Thema's 2016 11

1. Gemeentelijk toezicht op emissies veehouderijen 11

2. Informatieuitwisseling met gemeenten over de huisvesting van vergunninghouders 11

3. Gemeentelijk toezicht op realisatie externe veiligheidsmaatregelen langs Brabantspoor 12

4. Jaarlijkse begrotingscirculaire gemeenten (raad + college) 12

5. Archivering bij ketensamenwerking 13

6. Verbetering horizontale controle door gemeenteraden 13

7. Rolopvatting gemeenteraden en provincie als toezichthouders 14

8. Voorlichting nieuwe werkwijze systematisch archieftoezicht 14

9. Prioritering gemeenschappelijke regelingen op basis van belang / risico 14

5 Signalen en klachten 15

5.1 Werkwijze bij klachten en signalen 15

6 Communicatie 16

1 Inleiding

In november 2015 hebben we het *Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016 – 2019* vastgesteld voor de gebieden Archief- en informatiebeheer, Financieel toezicht, Huisvesting Vergunninghouders, Monumentenzorg, Omgevingsrecht en Ruimtelijke ordening (zie www.brabant.nl/beleidskaderibt). Hierin hebben we beschreven op welke manier we de komende jaren het interbestuurlijk toezicht zullen gaan uitoefenen. In dit U*itvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht 2016* staat welke activiteiten we in 2016 zullen gaan doen en welke doelen we daarbij willen halen.

Het Uitvoeringsprogramma bestaat naast deze inleiding uit vijf hoofdstukken. In het tweede hoofdstuk staan de doelstellingen en indicatoren voor 2016 beschreven. In hoofdstuk 3 staat een beschrijving van het systematisch toezicht zoals dat ook in het beleidskader beschreven is. In het daarop volgende hoofdstuk beschrijven we de aanvullende thema's waar we in dit jaar extra aandacht aan zullen besteden. Het voorlaatste hoofdstuk omvat een beschrijving van de wijze waarop we klachten en meldingen afhandelen. En het laatste hoofdstuk beschrijft kort de wijze waarop we communiceren.

In het tweede kwartaal van 2017 zullen we in een jaarverslag de resultaten van het interbestuurlijk toezicht in 2016 beschrijven. In het tweede kwartaal van 2016 zullen we uiteraard ook nog een verslag over het toezicht in 2015 publiceren.

2 Middelen en doelstellingen

2.1 Middelen

Voor de uitvoering van dit programma hebben we de beschikking over 15,5 fte en €50.000,-.

2.2 Doelstellingen

Een van de doelen van het Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016 – 2019 is dat we eind 2019 in het systematisch toezicht geen enkele lokale overheid als *voldoet niet* hoeven te beoordelen en dat we minstens de helft als *voldoet* kunnen beoordelen.

Taakuitvoering 2019	**Voldoet niet**	**Voldoet gedeeltelijk**	**Voldoet**
Alle lokale overheden	0%	≤50%	≥50%

Daarnaast hebben we bij de toezichtthema's voor 2016 iedere keer aangegeven wat we met dit thema willen bereiken. Daarvoor verwijzen we naar paragraaf 4.2

2.3 Uitgangssituatie systematisch toezicht

Op dit moment, begin 2016, hebben we nog niet voor alle zes de toezichtgebieden helder hoe de lokale overheden er voor staan. Dit is wel het geval voor de gebieden Financieel toezicht, Huisvesting vergunninghouders en Ruimtelijke Ordening.

Alle lokale overheden	**Voldoet niet**	**Voldoet gedeeltelijk**	**Voldoet**
Financieel toezicht[1]	2%	13%	85%
Huisvesting vergunninghouders[2]	47%	14%	36%
Ruimtelijke ordening	0%	90%	10%

1. Onder de gemeenten die voldoen, bevinden zich drie gemeenten (Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel) die onder preventief toezicht staan ten gevolge van de Wet Algemene regels herindeling (Arhi). Deze gemeenten hebben echter wel een sluitende begroting 2016.
2. Deze percentages zijn gebaseerd op de cijfers van 1 juli 2015. Twee gemeenten zijn hier in niet meegeteld, omdat zij buiten hun schuld de taakstelling niet gehaald hadden. (Daarom is de som van de drie percentages kleiner dan 100%)

Voor de gebieden Archief- en informatiebeheer, Monumentenzorg en Omgevingsrecht beschikken we niet over volledige informatie, omdat we op die gebieden de afgelopen jaren op een iets andere manier toezicht hielden. Aan het eind van 2016 zullen we een volledig overzicht hebben van de stand van zaken bij alle gemeenten op alle zes de toezichtgebieden. Op basis daarvan zullen we de volgende uitvoeringsprogramma's invullen.

3 Systematisch toezicht per toezichtgebied

Voor ieder toezichtgebied beschrijven we hieronder hoe ons systematisch toezicht er ieder jaar uit ziet, wat we daartoe verwachten van de lokale overheden en wat zij van ons kunnen verwachten. Voor de gebieden Archief- en informatiebeheer, Monumenten, Omgevingsrecht en Ruimtelijke ordening zijn hiervoor ook bepalingen opgenomen in de *Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Brabant*.
In dit jaarlijks terugkerend toezicht beoordelen we iedere organisatie voor ieder toezichtgebied op een driepuntsschaal: *Voldoet – Voldoet gedeeltelijk / met kanttekeningen – Voldoet niet*.
Indien onze beoordeling uitkomt op *Voldoet gedeeltelijk* of *Voldoet niet*, zullen wij altijd een interventieproces opstarten. Hierbij houden we uiteraard rekening met de aard en omvang van de tekortkoming.

3.1 Archief- en informatiebeheer

Voor het jaarlijks toezicht op het archief- en informatiebeheer sluiten we aan bij de aanbeveling van de VNG, dat het college de raad (of het dagelijks bestuur het algemeen bestuur in het geval van waterschappen of gemeenschappelijke regelingen) jaarlijks informeert over archiefzorg en –beheer via Kritische Prestatie Indicatoren[1] (KPI's). Hierbij geven wij de volgende vijf van de tien KPI-thema's prioriteit:

KPI-nr	Omschrijving
1	Lokale regelingen
3	Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid archiefbescheiden
4	Digitale archiefbescheiden in het bijzonder
6	Overbrenging van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats
7	Archiefbewaarplaatsen, archiefruimten en e-depots

Voor het systematisch toezicht baseren we ons op de interne rapportage van het college aan de raad. Daarbij gaan we er van uit dat:

1. Het college / dagelijks bestuur jaarlijks verslag uitbrengt aan de raad / het algemeen bestuur over de uitvoering van de Archiefwet in het voorgaande jaar.
2. Het college / dagelijks bestuur de raad / het algemeen bestuur tegelijk met het verslag op de hoogte brengt van de verbeteringen die naar aanleiding van het verslag zijn of worden opgestart.
3. Wij afschriften ontvangen van het verslag en de verbetervoorstellen die naar de raad / het algemeen bestuur zijn gestuurd.

[1] Zoals beschreven in de VNG Handreiking *Horizontale verantwoording Archiefwet 1995 via Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) Tweede, Geactualiseerde versie april 2013*

	Criteria	Toezichtintensiteit
Voldoet	Het college / dagelijks bestuur brengt jaarlijks verslag uit aan de raad en beschrijft voor de vijf prioritaire thema's – indien nodig – de voorgenomen verbetertrajecten.	Geen verdere aanleiding voor monitoring door de provincie. Wij spreken onze waardering uit over het resultaat.
Voldoet gedeeltelijk	Het college / dagelijks bestuur brengt jaarlijks verslag uit aan de raad, maar beschrijft – indien nodig – geen voorgenomen verbetertrajecten voor de vijf prioritaire thema's of de beschreven verbetertrajecten voldoen niet.	Wij verzoeken het college of dagelijks bestuur om alsnog verbeterplannen op te stellen of deze te corrigeren en ze aan te bieden aan de raad / het algemeen bestuur.
Voldoet niet	Het college / dagelijks bestuur brengt geen verslag uit aan de raad.	Wij manen het college of dagelijks bestuur om alsnog een verslag over het voorgaande jaar inclusief verbeterplannen op te stellen.

Naast dit kwalitatief oordeel, zullen wij ook bijhouden of de lokale overheden ons de verslagen tijdig toegestuurd hebben.

Overig toezicht

Daarnaast blijven de lokale overheden verplicht om:

1. Aan Gedeputeerde Staten een machtiging te vragen als archieven ouder dan 20 jaar nog niet overgebracht kunnen worden (Artikel 13, derde lid van de Archiefwet 1995)
2. Toestemming te vragen aan Gedeputeerde Staten indien de openbaarheid van overgebrachte archieven langer dan 75 jaar wordt beperkt (Artikel 15, vierde lid van de Archiefwet 1995)
3. Vastgestelde archiefverordeningen mee te delen aan Gedeputeerde Staten (Artikelen 30, 32, 35 en 37 van de Archiefwet 1995).

3.2 Financieel toezicht

Bij het financieel toezicht is sprake van specifiek toezicht. Hierdoor wijkt de wijze waarop we dit toezicht uitoefenen enigszins af van de andere vijf toezichtgebieden.
Bij het financieel toezicht onderscheiden we bij het beoordelen van de gemeentebegrotingen de volgende drie categorieën: *Voldoet* , *Voldoet met kanttekeningen* en *Voldoet niet*.
Voldoet en *Voldoet met kanttekeningen* leiden tot repressief toezicht, terwijl *voldoet niet* preventief toezicht tot gevolg heeft.

	Criteria	Toezichtintensiteit
Voldoet	De begrotingsscan (een beperkt onderzoek) geeft ons een voldoende beeld of de begroting structureel en reëel in evenwicht	De gemeenteraad en het college ontvangen een begrotingsbrief met alleen de mededeling over de vorm van toezicht (repressief). We maken

	is.	geen inhoudelijke opmerkingen over het begrotingsonderzoek. Het contact beperkt zich in dit geval tot het regulier ambtelijk contact.
Voldoet met kanttekeningen	Uit de begrotingsscan blijkt, dat de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, maar is het wel voldoende aannemelijk dat uiterlijk de laatste jaarschijf van de meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is. Uit de begrotingsscan blijkt onvoldoende of de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Op basis van het uitgebreid onderzoek dat dan volgt concluderen we dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is.	De gemeenteraad en het college in deze categorie ontvangen een begrotingsbrief met de mededeling over de vorm van toezicht (repressief), inclusief inhoudelijke opmerkingen over het begrotingsonderzoek. Verder beperkt het contact zich tot het regulier ambtelijk contact.
Voldoet niet	Uit de begrotingsscan en het daaropvolgende uitgebreid onderzoek blijkt dat de begroting of uiterlijk de laatste jaarschijf van de meerjarenraming niet structureel en reëel in evenwicht zijn.	De gemeenteraad en het college ontvangen een begrotingsbrief met de mededeling dat ze onder preventief toezicht staat. In deze brief staan inhoudelijke opmerkingen over het begrotingsonderzoek en de reden van het preventief toezicht. Dit betekent dat: • De begroting goedkeuring vergt; • We een verdiepingsonderzoek uitvoeren naar de financiële problematiek; • Er intensief contact zal zijn; • Begrotingswijzigingen ter goedkeuring moeten worden ingezonden.

3.3 Huisvesting vergunninghouders

Ieder half jaar stelt de rijksoverheid vast hoeveel asielzoekers met een (tijdelijke) verblijfsstatus iedere gemeente moet huisvesten. Het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers publiceert iedere maand de realisatiecijfers per gemeente. Twee keer per jaar, op 1 januari en 1 juli controleren wij of de Brabantse gemeenten hun taakstelling gehaald hebben of niet.

	Criteria	Toezichtintensiteit
Voldoet	De gemeente realiseert op de wettelijke peildatum 100% of meer van zijn taakstelling en er is geen sprake van achterstanden.	Wij spreken onze waardering uit over het resultaat.
Voldoet gedeeltelijk	De gemeente heeft één maand na de wettelijke peildatum zijn taakstelling gehaald.	Ambtelijk contact over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken.
Voldoet niet	De gemeente heeft één maand na de wettelijke peildatum zijn taakstelling niet gehaald.	Ambtelijk en eventueel bestuurlijk contact over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken.

Met het oog op het correct functioneren van het horizontale toezicht zullen wij de colleges van burgemeester en wethouders aansporen om zelf de gemeenteraden te informeren over de realisatiecijfers.

3.4 Monumentenzorg

Een van de wettelijke eisen is dat gemeenten een commissie instellen die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument. Van deze commissie mogen burgemeester of wethouders geen lid zijn en enkele leden moeten deskundig zijn op het gebied van monumentenzorg. Wij monitoren of de Brabantse gemeenten een dergelijke commissie hebben ingesteld en ze ook altijd consulteert.

	Criteria	Toezichtintensiteit
Voldoet	De gemeente heeft een monumentencommissie conform artikel 15, eerste lid van de Monumentenwet en vraagt altijd advies.	Voor ons geen verdere aanleiding voor monitoring. Wij spreken onze waardering uit over het resultaat.
Voldoet gedeeltelijk	De gemeente heeft een monumentencommissie conform artikel 15, eerste lid van de Monumentenwet, maar er ontbreken deskundige leden of de gemeente vraag niet altijd advies.	Wij verzoeken het college om deskundigen in de commissie te benoemen. Wij zullen actief monitoren of de commissie geconsulteerd wordt.
Voldoet niet	De gemeente heeft geen monumentencommissie conform artikel 15, eerste lid van de Monumentenwet.	Wij verzoeken het college alsnog een commissie te benoemen.

3.5 Omgevingsrecht

Op grond van de Wabo dienen gemeenten en waterschappen periodiek de volgende documenten vast te stellen:

- *Beleidsplan Handhaving*, gebaseerd op een adequate probleemanalyse, met inzicht in prioriteitenstelling die aansluit op de gestelde doelen, inzicht in de methodiek om de gestelde beleidsdoelen te bereiken, inzicht in de benodigde en beschikbare financiële en personele capaciteit voor het bereiken van de doelen en het uitvoeren van de activiteiten.
- *Jaarlijks uitvoeringsprogramma Handhaving*, met daarin de voorgenomen activiteiten waarbij inzichtelijk rekening wordt gehouden met gestelde doelen en prioriteiten uit het beleidsplan en de verbeterpunten uit het voorgaande evaluatieverslag.
- *Jaarlijks evaluatieverslag*, waarin inzichtelijk rekening wordt gehouden met de uitgevoerde activiteiten uit uitvoeringsprogramma, het bereiken van de gestelde beleidsdoelen en – indien van toepassing – aangevuld met verbeterpunten voor het volgende jaar.

	Criteria	**Toezichtintensiteit**
Voldoet	Alle drie de wettelijk verplichte documenten voldoen aan de eisen en zijn tijdig vastgesteld.	Voor ons geen verdere aanleiding voor monitoring. Wij spreken onze waardering uit over het resultaat.
Voldoet gedeeltelijk	Een of meer van de wettelijk verplichte documenten zijn niet later dan één maand te laat vastgesteld en voldoen grotendeels aan de eisen.	Ambtelijk contact over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken met het college.
Voldoet niet	Een of meer van de wettelijk verplichte documenten zijn meer dan één maand te laat vastgesteld of voldoen niet aan de eisen.	Ambtelijk en eventueel bestuurlijk contact over de tekortkomingen, inclusief schriftelijke vastlegging van de afspraken met het college.

Naast dit kwalitatief oordeel, zullen wij ook bijhouden of de lokale overheden de beleidsplannen, uitvoeringsprogramma's en jaarverslagen conform de wettelijke voorschriften tijdig aan de raad of het algemeen bestuur hebben gestuurd.

3.6 Ruimtelijke ordening

De Wet Ruimtelijke ordening stelt onder andere de volgende eisen aan gemeenten:

1. voor het gehele grondgebied dienen een of meer structuurvisies te zijn vastgesteld.
2. voor het gehele grondgebied dienen een of meer bestemmingsplannen en/of beheersverordeningen te zijn vastgesteld.
3. de bestemmingsplannen en/of beheersverordeningen dienen actueel, dat wil zeggen minder dan tien jaar oud, te zijn.

	Criteria	**Toezichtintensiteit**
Voldoet	De gemeente heeft: 1. voor het hele grondgebied een of meer structuurvisies vastgesteld;	Voor ons geen verdere aanleiding voor monitoring. Wij spreken onze waardering uit over het resultaat.

	2. voor het hele grondgebied een of meer bestemmingsplannen en/of beheersverordeningen vastgesteld; 3. alle bestemmingsplannen / beheersverordeningen zijn actueel, dat wil zeggen minder dan tien jaar oud.	
Voldoet gedeeltelijk	De gemeente voldoet aan slechts een of twee van de eisen	We verzoeken het college schriftelijk om de tekortkoming te herstellen.
Voldoet niet	De gemeente voldoet aan geen van de drie eisen of voldoet aan slechts een of twee van de eisen en voor een substantieel deel (meer dan 40%) van het grondgebied zijn geen actuele bestemmingsplannen, beheersverordeningen of visies vastgesteld.	We verzoeken het college schriftelijk om de tekortkomingen te herstellen en zullen de gemeente ook ambtelijk en eventueel bestuurlijk benaderen.

4 Risicoafweging en thema's

4.1 Risicoafweging

Binnen het interbestuurlijk toezicht passen we het risicogestuurd werken toe om periodiek vast te stellen op welke thema's we naast het systematisch toezicht extra focus willen leggen.
In oktober 2015 hebben we acht verschillende thema's, verdeeld over "IBT algemeen" en vier toezichtgebieden onderscheiden. Deze thema's zijn gebaseerd op ontwikkelingen in de maatschappij, constateringen in de toezichtpraktijk, publicaties in de media en de eerder uitgevoerde evaluatie. Vanuit de toezichtgebieden Monumentenzorg en Ruimtelijke ordening zijn er voor 2016 geen extra thema's benoemd.
Vervolgens hebben we de acht thema's besproken met ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeenten. Daarbij hebben we ook gevraagd of zij thema's missen. Dat heeft er toe geleid dat we nog één extra, negende thema hebben toegevoegd: Archivering bij ketensamenwerking. In lijn met de toezichtstrategieën uit het Beleidskader, vallen deze thema's onder de preventiestrategie (voorlichtend) of onder de toezichtstrategie (reality check, thema-onderzoek).
Vervolgens hebben we de negen thema's geprioriteerd en voor ieder thema beschreven welke maatregelen we kunnen nemen om de beschreven risico's te beheersen.
Door voor verschillende scenario's te kiezen (dik, dun of extra dun) lukt het in 2016 om alle thema's uit te voeren. We hadden ook een of meer thema's kunnen laten vallen of meer middelen kunnen inzetten, maar daar hebben we niet voor gekozen.
Uiteindelijk zijn we tot de onderstaande prioritering en scenario's gekomen:

	Thema	**Scenario**	**Strategie**	**Looptijd**
1	Gemeentelijk toezicht op emissies veehouderijen	Dik	Reality checks	1e t/m 4e kwartaal
2	Kennisuitwisseling met gemeenten over de huisvesting van vergunninghouders	Dik	Preventie	1e t/m 4e kwartaal
3	Gemeentelijk toezicht op realisatie externe veiligheidsmaatregelen langs Brabantspoor	Dik	Reality check	3e & 4e kwartaal
4	Begrotingscirculaire gemeenten (raad + college)	Dik	Preventie	1e kwartaal
5	Archivering bij ketensamenwerking	Dun	Themaonderzoek	1e t/m 4e kwartaal
6	Verbetering horizontale controle door gemeenteraden.	Dun	Preventie	1e t/m 4e kwartaal
7	Rolopvatting gemeenteraden en provincie als toezichthouders	Dun	Preventie	1e t/m 4e kwartaal
8	Voorlichting nieuwe werkwijze systematisch archieftoezicht	Extra dun	Preventie	1e kwartaal
9	Prioritering gemeenschappelijke regelingen op basis van belang / risico	Dik	Doorontwikkeling eigen beleid	1e t/m 3e kwartaal

In de volgende paragraaf staan de thema's gedetailleerder beschreven.

Nieuwe ontwikkelingen op een van de toezichtgebieden (bijvoorbeeld een calamiteit of wijziging in regelgeving) kunnen het noodzakelijk maken om andere werkzaamheden uit te voeren. Hier zullen we als volgt mee omgaan:

- We hebben binnen de ureninschatting van de afdeling een buffer gepland voor onverwachte zaken
- Halverwege 2016 zullen we de voortgang van de thema's monitoren en bekijken of het noodzakelijk is om de (resterende) thema's opnieuw te prioriteren.

Dit is het eerste jaar dat we deze werkwijze hanteren en we zijn voorlopig de enige provincie die op deze manier werkt. In de loop van 2016 zullen we de methode kort evalueren om te bekijken welke verbeteringen er voor 2017 aangebracht kunnen worden.

4.2 Thema's 2016

1. Gemeentelijk toezicht op emissies veehouderijen

Doel	Zicht krijgen op taakuitvoering van gemeenten en de gevolgen daarvan voor het milieu en de leefomgeving van de Brabanders.
Toelichting	Noord-Brabant heeft de grootste veedichtheid van Nederland en streeft naar een zorgvuldige veehouderij in 2020. Het Bestuursakkoord noemt een duurzame landbouw als speerpunt. Daarin staat ook dat we overlast van intensieve veehouderij door fijnstof en stank tot een aanvaardbaar niveau willen laten afnemen. Gemeenten zijn in hoofdzaak bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op basis van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo).
Risico	Als gemeenten hun VTH-taken niet goed uitvoeren, bestaan risico's op aantasting volksgezondheid en milieu en het niet of niet tijdig behalen van provinciale beleidsdoelen uit het bestuursakkoord.
Maatregel	Uitvoeren thema-onderzoek in combinatie met reality checks bij 20 Brabantse gemeenten, met een steekproef bij 40 veehouderijen en een volledige beoordeling van de handhavingsdocumenten op alle kwaliteitscriteria. Het resultaat is individuele inspectierapporten en een eindrapport met Brabantbrede conclusies en eventuele verbeterpunten. Daarnaast zullen we input geven aan het Plan van aanpak voor de verbetering gezamenlijk toezicht en handhaving (ter uitvoering van de motie *Slim en effectief handhaven)*.

2. Informatieuitwisseling met gemeenten over de huisvesting van vergunninghouders

Doel	Delen van IBT-informatie en best practices met gemeenten en uit eerste hand volgen van ontwikkelingen bij gemeenten waardoor knelpunten kunnen worden voorkomen of opgelost.
Toelichting	Er is een grote toestroom van vluchtelingen naar Europa. Gemeenten hebben te maken met steeds hoger wordende taakstellingen die het Rijk halfjaarlijks oplegt voor het huisvesten van vergunninghouders. De provincie heeft als interbestuurlijk toezichthouder (IBT) de taak erop toe te zien dat huisvesting tijdig en volledig gebeurt. In het uiterste geval kan de provincie ingrijpen op kosten van een gemeente. Steeds meer gemeenten raken in de problemen om tijdig de taakstelling te realiseren. Dit komt gedeeltelijk doordat ze niet of onvoldoende op de hoogte zijn

	van de succesvolle aanpak bij andere gemeenten (best practices).
Risico	Als gemeenten de taakstellingen niet realiseren wordt de doorstroom in de asielzoekerscentra belemmerd en blijft er bij het Rijk behoefte aan noodopvanglocaties voor vluchtelingen in de gemeenten.
Maatregel	Stimuleren van en deelnemen aan ambtelijke regio-overleggen over huisvesting vergunninghouders, waarin we best practices, cijfers over realisatie van taakstellingen en mogelijkheden op het gebied van huisvesting in de regio inbrengen. Aanvullend leveren we deze informatie ook aan de bestuurlijke regio-overleggen over wonen en ruimtelijke ontwikkeling (RRO's).

3. Gemeentelijk toezicht op realisatie externe veiligheidsmaatregelen langs Brabantspoor

Doel	Zicht krijgen op de taakuitvoering door gemeenten en de gevolgen daarvan voor de veiligheid van de Brabanders.
Toelichting	Uit een provinciebreed IBT-onderzoek naar het risicothema 'borging externe veiligheid in bestemmingsplannen' (publicatiedatum maart 2016) blijkt dat externe veiligheid nog niet overal voldoende is geborgd. Het vervoer van gevaarlijke stoffen gaat veel over het Brabantse spoor en kan risico's opleveren voor mens en milieu. Door verbouwingswerkzaamheden aan het spoor in Duitsland tussen 2015 en 2022 rijden er tijdelijk meer goederentreinen over de Brabantroute. De provincie vindt het belangrijk de gevaren zoveel mogelijk te beperken. Gemeenten spelen daarbij een belangrijke rol via de bestemmingsplannen die de gemeenteraden vaststellen. Bij de besluitvorming moet een risicoafweging plaats vinden. Zo nodig volgen veiligheidsmaatregelen en is het van belang dat die maatregelen er in de praktijk daadwerkelijk komen en ook in stand blijven.
Risico	Als gemeenten de bestuurlijk voorgeschreven maatregelen niet in bestemmingsplanregels vertalen, niet borgen dat de bestemmingsplanregels in acht worden genomen bij vergunningverlening of geen toezicht houden op het realiseren en in stand houden van die maatregelen, bestaan naast financiële risico's ook risico's op aantasting veiligheid, leefbaarheid en milieu.
Maatregel	Uitvoeren thema-onderzoek bij nader te bepalen aantal Brabantse gemeenten aan Brabantroute. Bij de onderzoekopzet betrekken een mix van a) gerichte beoordeling van bestemmingsplannen en b) digitale uitvraag van veiligheidsgegevens en c) steekproeven in de vorm van reality checks bij een aantal praktijklocaties. Het resultaat is individuele inspectierapporten en een eindrapport met Brabantspoor-brede conclusies en eventuele verbeterpunten.

4. Jaarlijkse begrotingscirculaire gemeenten (raad + college)

Doel	Gemeenten vooraf informeren over onze uitgangspunten bij de begrotingsbeoordeling.
Toelichting	We sturen jaarlijks een begrotingscirculaire met toetspunten en actuele ontwikkelingen, waardoor we de gemeenten vooraf informeren over onze uitgangspunten bij het beoordelen van de komende begroting. Gemeenten kunnen bij het opstellen/vaststellen van de begroting rekening houden met deze uitgangspunten en worden achteraf niet verrast door eventuele opmerkingen of een interventie van ons. De bouwstenen van deze circulaire worden in landelijk verband vastgesteld.

Risico	Wanneer de begrotingscirculaire niet verstuurd wordt, bestaat de kans dat de begroting niet volgens onze uitgangspunten opgesteld/vastgesteld wordt. Gemeenten kunnen mogelijk verrast worden door onze opmerkingen/interventie naar aanleiding van het begrotingsonderzoek.
Maatregel	Begrotingscirculaire opstellen en versturen naar gemeenteraden en colleges van B&W.

5. Archivering bij ketensamenwerking

Doel	Inzicht in de risico's die gemeenten lopen op het gebied van archivering bij ketensamenwerking.
Toelichting	Lokale overheden voeren steeds meer taken uit in samenwerking met andere organisaties (overheden en niet-overheden). Daarbij maken ze heel veel gebruik van elkaars informatie (archieven), zonder dat helder is wie verantwoordelijk is voor het beheer, de vernietiging en de overbrenging van de informatie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gevolgen van de drie decentralisaties in het sociaal domein, waarbij heel veel (medische) informatie over mensen wordt uitgewisseld.
Risico	Onduidelijkheid over eigenaarschap van de informatie kan ertoe leiden dat informatie kwijt raakt, ten onrechte openbaar wordt, ten onrechte vernietigd wordt of juist niet vernietigd wordt, terwijl dat wettelijk wel noodzakelijk is.
Maatregel	Samen met de Erfgoedinspectie een onderzoek doen naar de risico's voor de informatievoorziening bij ketensamenwerking. Hierbij zullen we focussen op ketens waarbij zowel onderdelen van de rijksoverheid als Brabantse lokale overheden betrokken zijn. De resultaten zullen inspectierapporten over de onderzochte ketenpartners en een rapport met algemeen geldende conclusies en eventuele verbeterpunten zijn.

6. Verbetering horizontale controle door gemeenteraden

Doel	Er aan bijdragen dat de gemeenteraden en algemene besturen, als vertegenwoordiger van de burgers, op basis van begrijpelijke informatie weloverwogen uitspraken kunnen doen over de taakuitvoering door hun organisatie (horizontale controle).
Toelichting	Uit de landelijke tussenevaluatie van de wet Revitalisering generiek toezicht blijkt dat gemeenteraden veelal onbekend zijn met de veranderingen sinds 2012 en daarmee met de beoogde versteviging van hun controlerol. Ook blijkt dat gemeenteraden de beoogde systematische controlerol die zij toegeschoven hebben gekregen niet kunnen rijmen met hun wens om op hoofdlijnen en vaak op politieke thema's te controleren. In de praktijk blijkt dat de vernieuwing van het IBT nog niet geleid heeft tot een inhoudsvol gesprek tussen college en raad. De mate van aandacht voor een bepaald onderwerp hangt sterk af van de 'toevallige' samenstelling van de raad ("zit er een archivaris in de raad..."). Er wordt weinig met toezichtinformatie gedaan. Vaak wordt het alleen ter kennisname naar de Raad gestuurd, als het al naar de raad wordt gestuurd.
Risico	Wanneer de horizontale controle niet goed genoeg functioneert, levert dat voor zowel de provincie als de gemeenten en waterschappen een afbreukrisico en imagoschade op. We halen ons doel, dat burgers kunnen vertrouwen op de overheid niet. Daarnaast zal bij incidenten snel de vraag gesteld worden 'Waar waren de provincie en gemeente in hun rol als toezichthouder?'

Maatregel	Ronde langs kringen van griffiers. Uitleg van nieuwe werkwijze, bespreken van ervaringen uit de toezichtpraktijk en de verwachtingen over en weer.

7. Rolopvatting gemeenteraden en provincie als toezichthouders

Doel	Door het gezamenlijk uitspreken van rolopvattingen en vormgeven van de verantwoordelijkheden bijdragen aan het goed functioneren van het openbaar bestuur.
Toelichting	De interne toezichthouder (gemeenteraden) en externe toezichthouder (provincie) kunnen meer samen optrekken om te komen tot gezamenlijk ontwikkeling van normen, reflectie en voorkomen van incidenten.
Risico	Door niet samen op te trekken en samen te werken aan het gezamenlijk doel (kwaliteit van het openbaar bestuur) is het risico dat we tegenover elkaar komen te staan in plaats van naast elkaar.
Maatregel	Leren van elkaar: delen van elkaars kennis, leren van fouten en successen, gezamenlijke casusanalyses uitvoeren. Workshop verzorgen voor raadsleden tijdens een van de reguliere VBG-bijeenkomsten.

8. Voorlichting nieuwe werkwijze systematisch archieftoezicht

Doel	Bekendheid bij de lokale overheden met de veranderingen in het systematisch toezicht, zodat we jaarlijkse een oordeel over het archief- en informatiebeheer kunnen geven.
Toelichting	Vanaf 2016 verwachten wij ieder jaar voor 15 juli een afschrift van het archiefverslag van B&W aan Raad. Dit is een grote wijziging t.o.v. de voorgaande jaren.
Risico	Als wij dit verslag niet krijgen, kunnen wij geen uitspraken doen over het archiefbeheer bij de gemeenten.
Maatregel	Aparte brochure met een uitgebreide toelichting maken en naar alle lokale overheden versturen.

9. Prioritering gemeenschappelijke regelingen op basis van belang / risico

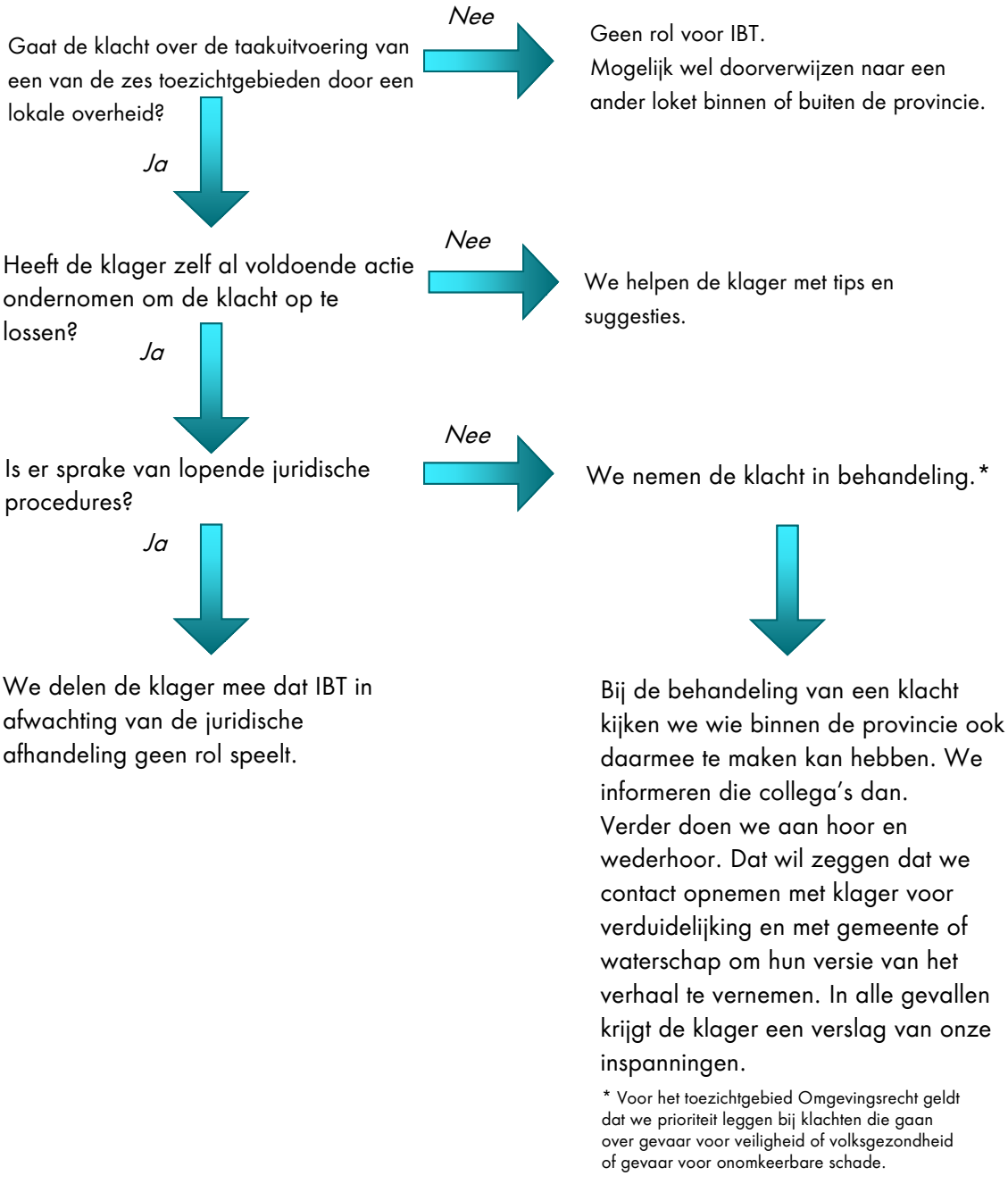
Doel	Volledig overzicht van Brabantse gemeenschappelijke regelingen inclusief een prioritering op basis van belang en risico.
Toelichting	Naast de gemeenten en waterschappen vallen ook nog ruim 50 gemeenschappelijke regelingen onder het archief- en financieel toezicht. Dit zijn heel diverse organisaties, qua begrotingsomvang, gemeentelijke taken en maatschappelijk belang.
Risico	Door op alle gemeenschappelijke regelingen hetzelfde toezicht uit te oefenen, bestaat het risico dat we te veel aandacht besteden aan organisaties met een relatief klein belang / risico en te weinig oog hebben voor organisaties met een groot risico / belang.
Maatregel	Op basis van verschillende criteria vaststellen welke risico's gemeenschappelijke regelingen lopen en uitwerken wat dit voor de intensiteit van het toezicht betekent.

Naast de negen thema's die uit de risicoafweging naar voren zijn gekomen, zijn er nog werkzaamheden die voortkomen uit het uitvoeringsprogramma voor 2015. Hierbij gaat het om de afronding van enkele onderzoeken die in 2015 zijn gestart en om hercontroles op basis van reality checks uit 2015.

5 Signalen en klachten

Onderdeel van onze wettelijke rol als interbestuurlijk toezichthouder is het behandelen van klachten en signalen over de uitvoering van de wettelijke medebewindstaken door de lokale overheden.

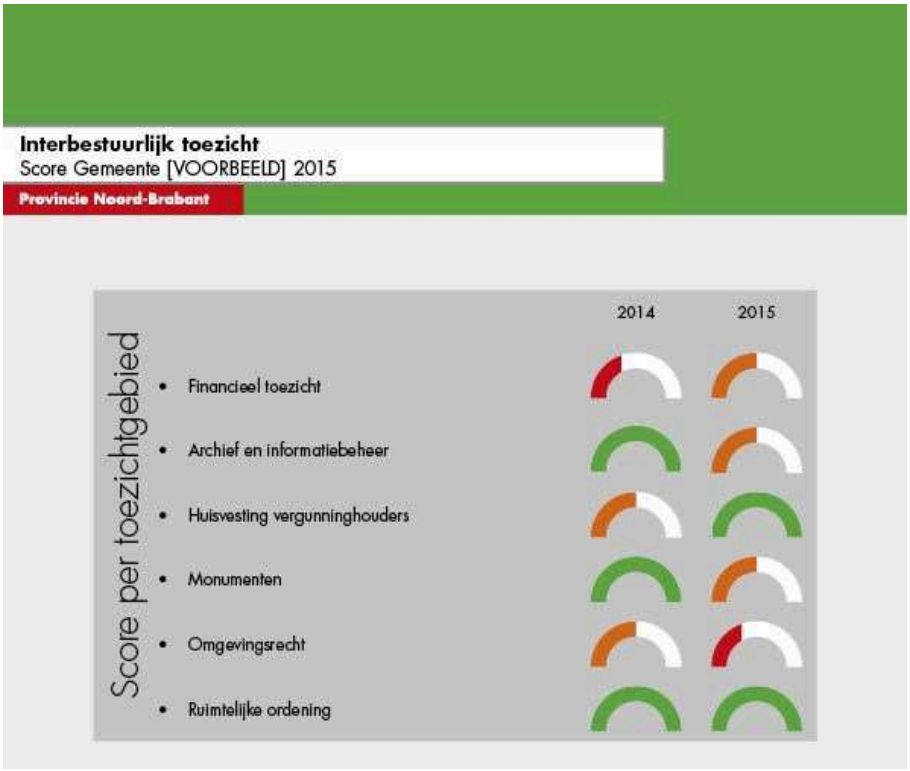
5.1 Werkwijze bij klachten en signalen

Figuur 1: Stroomschema afhandeling klachten en meldingen

6 Communicatie

Belangrijk uitgangspunt bij ons toezicht, is dat alle lokale overheden weten welke informatie wij van hen verwachten, welke activiteiten en informatie zij van ons kunnen verwachten, hoe wij tot onze oordelen komen en op welke manier wij de resultaten van ons toezicht naar hen en de buitenwereld communiceren. Hierbij geldt het uitgangspunt dat we individuele bevindingen altijd schriftelijk met het college of dagelijks bestuur van de organisatie zullen communiceren.
In het Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016 – 2019 staat dat we eens per jaar de uitkomsten van het systematisch toezicht zullen publiceren in de vorm van provinciale kleurenkaartjes per toezichtgebied en dashboards per gemeente. Omdat 2016 het eerste jaar van het "nieuwe" toezicht is, hebben we met de Vereniging van Brabantse Gemeenten afgesproken dat we de integrale resultaten over 2016 nog niet zelf zullen publiceren. Dit geldt niet voor die gebieden waar we de uitkomsten van het toezicht eerder wel al publiceerden. Uiteraard brengen we de individuele gemeenten wel op de hoogte van onze bevindingen.

Figuur 2: Voorbeeld van een gemeentelijk dashboard